

Konference o Šanghajske organizaci spolupráce

Rozhovor s Emilem Voráčkem

Můžete nám jako hlavní organizátor konference říct něco více o aspiracích a cílech uvedené konference? Veřejnost, a to ani odborná, například vůbec netuší, že jde o další ze série akcí, jež se týkají detailního pohledu na jednotlivé regiony světa a jejich interakce?

Ve své vědecké práci a na konferencích se snažíme analyticky věnovat zemím a makroregionům, které hrají důležitou roli ve světě, a jejich vzájemným vztahům. Záměrem je postupně se v průběhu let zabývat rovněž významnými organizacemi či institucemi, které na těchto teritoriích existují. Jelikož jsme ale v této práci placeni výhradně z veřejných zdrojů, jsme odkázáni na veřejné financování. Jde tedy o dlouhodobý záměr, ale nejde o předem garantovanou sérii akcí.

Cílem konference bylo rámcově analyzovat a zmapovat současný potenciál „Šanghajske organizace pro spolupráci“ (ŠOS), analyzovat její ekonomickou i bezpečnostní politiku, a poukázat na oblasti možné kooperace či střetu ve vztahu k Evropské unii, současně i na konfliktní potenciál možností, limitů, neúspěchů a spolupráce členských států samotných. Pro ty, kteří dané téma neznají, mohu uvést, že SOŠ zahrnuje Rusko, Čínu a další země, celkem skoro 3 miliardy obyvatel. V debatách se přednášející pokusili o vyhodnocení efektů, které mají vztahy mezi EU, Čínou a Ruskem, včetně propojování jednotlivých integračních projektů, především ŠOS, Nové hedvábné stezky, Evropské unie a Eurasijské ekonomické unie, k čemuž v současné době už na vybraných úrovních začíná docházet.

Vzhledem ke komplexnosti této problematiky byla konference koncipována výrazně interdisciplinárně, čemuž odpovídalo i složení vystupujících. Jednotlivé příspěvky tak prezentovaly historický, politologický, sociologický, ekonomický i kulturologický přístup ve filosofickém rámci s cílem otevřít kvalitní vědecké a popularizační diskuse s pluralitou stanovisek.

Jak na akci vybíráte řečníky? Někteří z nich byly kritiky akce přijímány velice nelibě. Nezaznamenal jsem, že by konference vyhlašovala výzvu k zaslání příspěvků.

Vzhledem k omezenému jednodennímu rozsahu konference a malému objemu finančních prostředků jsme vyhlásili výzvu v okruhu odborníků, o nichž jsme věděli, že by se mohli k tomuto specializovanému tématu kvalifikovaně vědecky v Praze vyjádřit. Byli jsme potěšeni, že někteří z nich našli čas a konference se zúčastnili. Přitom jsme chtěli jako hlavní přednášející vědce, kteří jsou respektováni v mezinárodní vědecké komunitě. Nedělali jsme rozsáhlé výzvy k zaslání příspěvků, abychom nemuseli následně ohlášené referenty odmítat, neboť bychom nemohli platit jejich výdaje na cesty a ubytování. Ale do diskusí na konferenci jsme uvítali naprosto všechny, kteří o akci projevíli zájem a kteří vyjádřili své názory, samozřejmě včetně kritických.

Vzhledem k omezeným finančním možnostem jsme ze zahraničních odborníků oslovili několik vědeckých osobností, které profilují určité názory, tak aby bylo možno na konferenci

odstartovat bohatý dialog. Oslovili jsme odborníky, kteří se zabývají tematikou vztahující se k tématu konference, s cílem zajistit pluralitu prezentovaných názorů.

Jací vědci tam byli konkrétně?

Mezi hlavní přednášející patřili následující osobnosti. Prof. Alexander Lukin, ředitel Centra Východoasijských studií a ŠOS MGIMO, vedoucí Centra mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Moskvě. Pochází z významné ruské liberální rodiny, je synem zakladatele opoziční ruské politické strany Jabloko. Pracoval též pro ruské paralympioniky. Publikuje ve významných nakladatelstvích v západních i asijských zemích, například: SAGE Publishing (Thousand Oaks, USA), Taylor & Francis (Oxford, United Kingdom), Palgrave Macmillan, Routledge. Například následující publikace. China and Russia: The New Rapprochement. Cambridge, United Kingdom, Polity Press, 2018; What the Kremlin Is Thinking. Foreign Affairs (USA), 2014, Vol. 93.

Další přednášejícím byl Prof. Antonio Giulio Maria de`Robertis, Univerzita Bari, Dipartimento di Giurisprudenza, viceprezident Italského atlantického výboru, Řím. Autor řady knih z oboru teorie mezinárodních vztahů, mj. La diplomazia Italiana del Futuro e la Prospettiva di una Diplomazia Europea, Roma, 2015. La Frontiera orientale italiana nella diplomazia della II guerra mondiale, Bari-Napoli, 1981.

Dále přednášel Prof. Li Xin, ředitel Institutu světové ekonomiky, Shanghai Institutes for International Studies, Šanghaj. Publikace má zejména k retransformaci ruské ekonomiky a problémy fungování moderní ekonomiky.

Všichni z nich jsou velmi dobře etablováni jak v západním vědeckém prostředí, tak v asijském akademickém prostředí, což je součástí jejich expertní orientace na tuto teritoriální oblast zkoumání.

Svým hutným referátem i kvalitním splněním funkce diskutanta přispěl konferenci americký státní občan Prof. Wang Li ze School of International & Public Affairs, Jilin University. Jeho výzkumná činnost je zaměřena na vztahy Číny a USA, resp. čínskou bezpečnostní politiku, Z řady publikací mj.: Chinese Version of Alliance with Russia Comes of Age, with Robert Sterken, Singapore 2018; Sino-Turkey Relations: Concepts, Policies and Prospects ed. Istanbul, 2015; America's Diplomacy: Ideas & Practises? Beijing, 2015). Dlouhodobě působil na řadě amerických universit, například na University of Montana a Harvard University. PhD získal v Aberdeenu (UK).

Snažili jsme se, aby na konferenci s příspěvky či v diskusi kromě již etablovaných vědců vystoupili také mladí čeští badatelé, kteří měli příležitost přímo prezentovat své názory a polemizovat se zahraničními experty, mj. Jan Polišínský, Zbyněk Dubský, Jan Slaviček, Lea Melnikovová, Daria Korobková a další.

Nejasnosti se vynořily kolem financování podobných aktivit na jiných institucích. Můžete, prosím, objasnit Vaše finanční zdroje? Je konference financována jenom z veřejných peněz, z konferenčních poplatků, nebo i privátních či jiných zdrojů?

Jsme placeni výhradně z veřejných zdrojů, to v našem případě znamená z prostředků Akademie věd. Nedostali jsme žádné finance od privátních firem nebo velvyslanectví a dalších podobných zdrojů, protože víme, že zvláště firemní zdroje jsou někdy zpochybňovány. Raději se jim tedy vyhýbáme. Na druhou stranu je však třeba říct, že vědci nejen v České republice, ale i v dalších zemích Evropské unie, USA a dalších zemích jsou občas zaměstnavateli motivováni, aby spolupracovali například s privátní sférou a aby si hledali další finanční zdroje. Zdá se, že je v tom zatím rozpor a nejsou stanovena jasná pravidla.

Jak řešíte problém vyváženosti prezentovaných názorů, záruku otevřené a kritické diskuse nebo prezentaci výsostně politických názorů? Zajímalo by mě to jednak s ohledem na diskutovanou konferenci, ale i obecně pro jiné obdobné situace.

Konference byla veřejně přístupná, řádně ohlášená a pozvánky s programem konference byly rozesílány spoluorganizátory z Historického ústavu a Filosofického ústavu přednášejícím a potenciálním účastníkům. Také mediální oddělení naší akademie mělo program konference. Přednášející byli z akademické obce a prezentovali pluralitní názory na diskutovanou problematiku. Účastníci následující diskuse po jednotlivých blocích nebyli v rámci časového prostoru pro diskusi nikterak omezováni. Každý měl prostor pro vyjádření. Škoda, že na konferenci nepřišli ti, kteří po ní některé přednášející kritizovali. Kritika by měla být založena na znalosti věci. Do budoucna budeme určitě velmi rádi, když přijdou další zájemci o naše další přednášky a zapojí se kvalifikovaně do pluralitní diskuse.

Otázky kladl Mgr. Juraj Hvorecký, PhD., předseda Rady pro popularizaci při FLÚ
Odpovídal dr. Emil Voráček, DrSc., Historický ústav AV ČR